

Schoolplan
Rudolf Steinerschool Alkmaar
2023-2027

Inhoudsopgave

Woord vooraf	2
1. De school en haar omgeving	3
1.1 Wie zijn wij?	3
1.2 De omgeving	4
1.3 Ontwikkelingen	4
2. Uitgangspunten en beleid van het bestuur	5
2.1 'De bedoeling'	5
2.2 Kwaliteitseisen	5
2.3 Toezicht op de kwaliteit	5
2.4 Strategisch beleid	5
2.5 Personeelsbeleid	7
3. Ons onderwijskundig beleid	8
3.1 Missie, visie en kernwaarden van onze school	8
3.2 De uitgangspunten van ons onderwijs	9
3.3 De inhoud van ons onderwijs	11
3.4 Onderwijstijd	14
3.5 Pedagogisch-didactisch klimaat	14
3.6 Veiligheid	15
3.7 Ontwikkeling volgen van leerlingen	15
3.8 (Extra) ondersteuning	17
4. Onderwijskwaliteit bewaken en verbeteren	20
5. Analyse van onze school	21
6. Ambities en hoofdlijnen meerjarenplanning	24
6.1 Ambities, doelen en acties	24
6.2 Doelen en acties per schooljaar	32
Overzicht van documenten	34
Gerelateerde documenten school: route medezeggenschap (MR)	34

Vaststellingsdocument

Namens het bestuur van de school

Voorzitter medezeggenschapsraad

Directeur school

Woord vooraf

Voor u ligt het Schoolplan 2023-2027 van de Rudolf Steinerschool in Alkmaar. Het nieuwe schoolplan markeert een stap in de ontwikkeling van de school. De afgelopen jaren heeft het, vanwege meerdere wisselingen in de directie, aan een heldere, stabiele koers ontbroken. Inmiddels is de school in een rustiger vaarwater gekomen en is de blik voorwaarts gericht. We hebben de koers bepaald en samen bouwen we aan eigentijds vrijeschoolonderwijs.

Deze koers is tot stand gekomen met inbreng vanuit het team en een deel van de oudergeleding. Tijdens meerdere studiemomenten met het team hebben we geformuleerd waar we voor staan, waar we voor gaan en waar we ons concreet op richten de komende jaren. Ook hebben we geformuleerd waar we sterk in zijn, wat onze ontwikkelpunten zijn, welke kansen er liggen en welke bedreigingen we zien. Ook aan ouders hebben we gevraagd mee te denken over waar we nu staan, en wat belangrijk is voor de komende jaren. Tijdens de ouderavond op 15 maart 2023 hebben ouders aangegeven wat zij belangrijk vinden voor de school van hun kind(eren). Het resultaat van beide processen hebben we beschreven in dit schoolplan.

De brede ontwikkeling van ieder kind is onze opdracht, vanuit een basis die veilig én uitdagend is. Om dit te realiseren is een gezonde schoolorganisatie en een gezonde schoolgemeenschap nodig. Hoe we deze opdracht willen realiseren, leest u in dit schoolplan.

Namens het voltallige team,

Amarins Renema
Directeur

1. De school en haar omgeving

1.1 Wie zijn wij?

De Rudolf Steinerschool is een levendige vrijeschool voor primair onderwijs in Alkmaar. We zijn bijna vijftig jaar geleden opgericht door een groep betrokken ouders. We hebben onze wortels stevig in de antroposofie, en onderzoeken met een open blik wat de wereld van nu van ons vraagt. We zijn volop in ontwikkeling en werken met elkaar aan eigentijds vrijeschoolonderwijs.

De ontstaansgeschiedenis van onze school

Onze school is in 1976 opgericht door een groep bevlogen en betrokken ouders, die het vrijeschoolonderwijs graag in Alkmaar wilden vormgeven. De school is met enkele klassen gestart in tijdelijke huisvesting. De belangstelling was groot, het fundament was gelegd. Al snel ontstond de wens voor een eigen schoolgebouw dat de principes van het onderwijs weerspiegelde. De pioniers van het eerste uur hebben onder architectuur een organisch schoolgebouw laten ontwerpen dat speels, omhullend en kleurrijk is. Klaslokalen werden specifiek ingericht op de leeftijds- en ontwikkelingsfase van het kind. En gelukkig was er voldoende ruimte voor drie ruime, speels ingerichte en groene buitenpleinen, waar gespeeld, ontdekt en geleerd kon worden.

Inmiddels is de school meer dan volwassen en hebben vele leerkrachten, ouders en kinderen de school mede vormgegeven. We mogen bouwen op een stevig fundament van doordachte pedagogiek, veel kunstzinnigheid, een rijk leerplan, een mooi vormgegeven gebouw en sterke betrokkenheid van ouders en oud-ouders.

Leerlingen

Dagelijks komen ongeveer 220 leerlingen vanuit geheel Alkmaar en de omliggende dorpen naar onze school, met name van de noordwest-, noord- en noordoostzijde van Alkmaar. Ouders kiezen bewust voor het vrijeschoolonderwijs en zijn bereid grotere afstanden af te leggen naar school.

Na een aantal jaren van daling kennen we sinds 2021 weer een stijging in het aantal leerlingen. Ook voor de komende jaren verwachten we een gestage stijging van het aantal leerlingen. We kennen op dit moment een groot aantal aanmeldingen van 4-jarigen voor de kleuterklassen.

In vergelijking met andere scholen in Alkmaar-Noord hebben we relatief veel kinderen van hoger opgeleide ouders en relatief veel kinderen met een Nederlands(talige) moeder. Dat maakt de school onvoldoende een afspiegeling van de wijk en de Nederlandse samenleving.

Schoolgebouw en plein

Ons karakteristieke schoolgebouw is onder architectuur gebouwd volgens organische principes. Het straalt geborgenheid uit. We hebben bijzonder veel ruimte om ons schoolgebouw heen. We hebben drie ruime, groene pleinen: één voor de kleuters, één voor klas 1, 2 en 3 (groep 3, 4 en 5) en één voor klas 4, 5 en 6 (groep 6, 7 en 8). De pleinen zijn deels betegeld, en deels groen gelaten met bomen, struiken, bloemen en paadjes. Zo is er meer dan voldoende ruimte voor kinderen om te spelen, te ontdekken en tot rust te komen in het groen. De pleinen worden ook ingezet voor het onderwijs: we verzorgen buitenonderwijs waarbij we gebruik maken van de ruimte, bijvoorbeeld bij dierkunde, plantkunde of het rekenonderwijs.

Het gebouw huisvest 9 klassen en 1 BSO-ruimte. Daarnaast zijn er diverse kleinere ruimtes voor onderwijs en overleg. Ook hebben we een eigen euritmiezaal waar wekelijks euritmieles wordt gegeven, en hebben we een gymzaal op ons schoolterrein waar gymlessen worden gegeven. Deze zaal hebben wij in eigen beheer.

Wij verhuren onze algemene ruimtes na schooltijd aan muziekdocenten en anderen die met hun activiteit de doelstelling van onze school onderschrijven.

1.2 De omgeving

Onze school is gevestigd in de wijk Daalmeer in Alkmaar-Noord. Deze wijk is in de jaren '90 gebouwd, waarbij gekozen is voor een ruime, groene opzet met veel vrij liggende fietspaden, groenstroken en speelmogelijkheden.

Wij zijn gevestigd tegenover Parlan Jeugdhulp. In de omliggende straten staan voornamelijk eengezinswoningen. In 2022 is een nieuwe woonwijk gerealiseerd naast de school.

Wij hebben regelmatig contact met de buurtvereniging.

1.3 Ontwikkelingen

Schoolorganisatie

De afgelopen jaren zijn er in korte tijd meerdere wisselingen in de directie geweest. Dat heeft geleid tot onrust in de organisatie. De huidige directeur leidt de school sinds 1 juni 2021. Ook is een flink aantal leerkrachten met pensioen gegaan de afgelopen jaren. In tijden van een immens landelijk lerarentekort is het tot op heden nog steeds gelukt om voor elke klas een bevoegde en gekwalificeerde leerkracht te hebben. We zien een duidelijke trend waarbij we zowel meer zij-instromers in het onderwijs aantrekken, als ervaren leerkrachten vanuit het reguliere onderwijs die zich willen laten omscholen tot vrijeschoolleerkracht. Binnen onze stichting bieden we diverse instroom- en bijscholingsprogramma's aan.

Gebouw

Ons gebouw is karakteristiek, knus en omhullend, maar ook gedateerd en vraagt de laatste jaren veel onderhoud. De Gemeente Alkmaar is eigenaar van het schoolgebouw en verantwoordelijk voor een deugdelijke huisvesting voor alle leerlingen in Alkmaar. Zij heeft de opdracht gegeven om het schoolgebouw te renoveren dan wel opnieuw te bouwen. We hebben gekozen voor vernieuwbouw. In het schooljaar 2023-2024 worden hiervoor de eerste, verkennende stappen gezet en wordt opdracht gegeven aan een architect. Naar verwachting wordt in het schooljaar 2025-2026 de school daadwerkelijk verbouwd. Wij zullen dan tijdelijk in een noodvoorziening intrekken.

We kijken ernaar uit om in een fris, toekomstbesteding schoolgebouw te kunnen inhuizen, waarbij het schoolgebouw onze onderwijskundige visie ondersteunt. Bij het proces van de vernieuwbouw zullen leerlingen, ouders, huurders, de buurt, het samenwerkingsverband en de gemeente betrokken worden.

2. Uitgangspunten en beleid van het bestuur

De Rudolf Steinerschool is, samen met 13 andere vrijescholen in Alkmaar (Oudorp), Amersfoort Bergen, Castricum, Haarlem, Hillegom, Hoorn, Purmerend en Zaandam, onderdeel van Stichting Vrijescholen Ithaka.

2.1 'De bedoeling'

Stichting Vrijescholen Ithaka staat voor wereldgericht vrijeschoolonderwijs waar kinderen geïnspireerd raken en zich volwaardig ontwikkelen opdat zij zorg willen gaan dragen voor de wereld. Samen kiezen we richting en ontwikkelen we kennis en kwaliteit in onze scholen.

2.2 Kwaliteitseisen

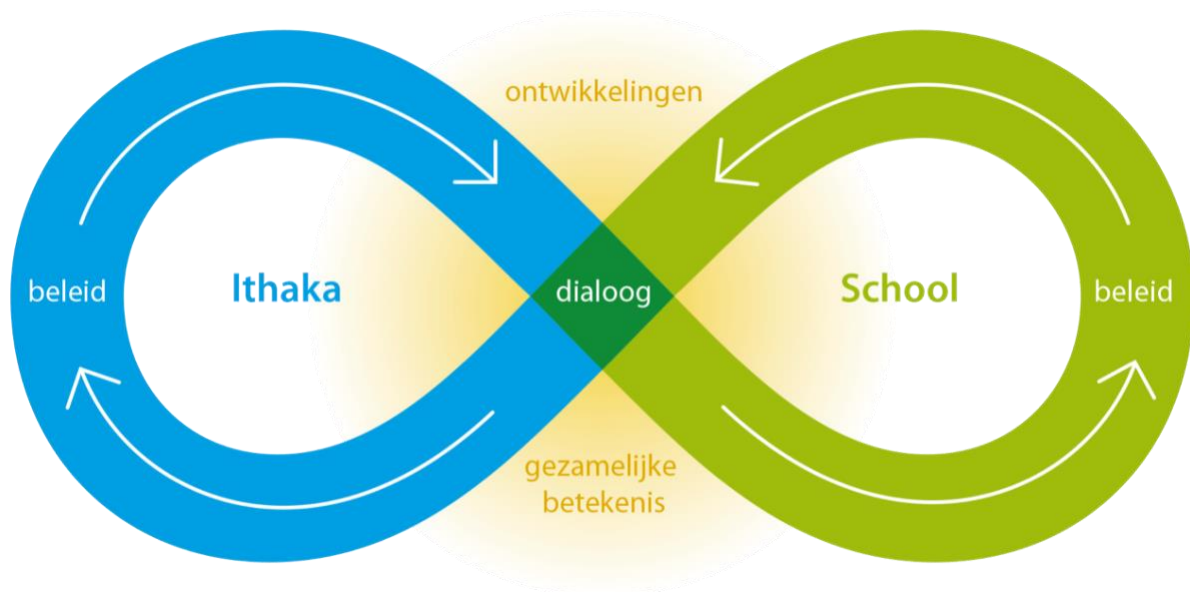
De Ithaka-scholen willen vrijeschoolonderwijs geven zoals beschreven in de [Ithaka visie op goed onderwijs](#). Deze visie is uitgewerkt in het [Ithaka kwaliteitskader](#) om duidelijk te maken wat er verwacht wordt van de vakmensen in de school, met een [Ithaka kijkwijzer](#) voor het pedagogisch-didactisch handelen van leerkrachten in de klas.

2.3 Toezicht op de kwaliteit

Het bestuur bewaakt de gewenste onderwijskwaliteit met de jaarlijkse kwaliteitscyclus. Hierin zijn onder andere kwaliteitsgesprekken met elke school opgenomen over het onderwijskundig beleid en de onderwijsresultaten. Hiernaast worden ook kwaliteitsonderzoeken uitgevoerd op scholen.

2.4 Strategisch beleid

Ithaka werkt doelgericht aan voortdurende verbetering van het onderwijs. Het [koersplan 2023-2027](#) helpt bestuur en scholen richting te geven aan de onderwijsverbeteringen voor deze vier jaar. De opdracht die uit het koersplan voortvloeit voor de scholen is te werken aan de Ithaka ambities. Iedere school geeft in het schoolplan op eigen wijze invulling aan de gezamenlijke Ithaka koers, passend bij de schoolontwikkeling.

De lemniscaat laat zien dat het koersplan de kaders geeft voor de schoolplannen. Tegelijkertijd geven de ontwikkelingen op de scholen richting aan het koersplan.

Ithaka ambities

<u>Ambitie 1: Ontwikkelcultuur</u>	Werken aan een cultuur van ontwikkelen. Werken aan een open hart, werken aan een open mind (openheid, creativiteit, geest van de kunstenaar), aandacht voor medewerkers (juiste mensen op de juiste plek, vitaliteit, diversiteit, specialisaties).
<u>Ambitie 2: Wereldgericht</u>	Ithaka wil wereldgericht denken en werken, gebaseerd op de vraag 'Is wat ik wens wenselijk, voor mijzelf, de ander en de wereld?' (Biesta, 2017). Dit geldt voor ons onderwijzen en voor onze opvattingen over duurzaamheid, wederkerigheid, diversiteit & inclusie, digitale wijsheid.
<u>Ambitie 3: Goed vrijeschoolonderwijs</u>	Goed vrijeschoolonderwijs heeft een rijk vrijeschoolcurriculum en voldoet evident aan de wettelijke basiskwaliteit, zie de Ithaka visie op goed onderwijs .
<u>Ambitie 4: Een vitaal fundament</u>	Groei financiële positie en versterken bedrijfsvoering met behoud van onderwijskwaliteit.

2.5 Personeelsbeleid

Ons personeelsbeleid komt voort uit het personeelsbeleid van de Stichting Vrijescholen Ithaka. De afzonderlijke scholen hebben geen specifiek personeelsbeleid geformuleerd, maar werken samen aan het gemeenschappelijke doel om de scholen voor medewerkers tot een even aantrekkelijke werk- en ontwikkelomgeving te maken als de scholen voor kinderen een gemeenschap voor ontwikkeling en leren zijn. Een omgeving waarin het vrijeschoolonderwijs het vertrekpunt is voor de professionele ontwikkeling en onderlinge verhoudingen, en waarin de collectieve afspraken over arbeidsvoorwaarden en overheidsregelgeving worden gerespecteerd.

De speerpunten in het personeelsbeleid liggen de komende jaren op het gebied van het opleiden van onderwijspersoneel, aanpak van werkdruk en het versterken van de samenwerking zowel tussen scholen als binnen de onderwijsteams.

Om te voldoen aan de hoge eisen die worden gesteld aan een leerkracht op een vrijeschool, is naast een goede begeleiding van nieuwe collega's, ook blijvende werving via kennismakingsbijeenkomsten (Landingsplaatsen) nodig. Tevens kunnen door het aanbieden van stage- en opleidingsplaatsen en vervangingscontracten, meer leerkrachten kennis maken met het vrijeschoolonderwijs. Onze school wil zich daar graag voor open stellen om mensen intern te kunnen opleiden. Zo wordt er ook zorggedragen voor stabiele vervangingsmogelijkheden/voldoende mogelijkheden voor vervangend personeel. Een soepel lopende vervanging is een belangrijke voorwaarde bij de aanpak van de werkdruk. Ook de vergrote zeggenschap van het onderwijsteam bij de verdeling van taken en werkdruggelden zal bijdragen aan het verlagen van de werkdruk.

Als individuele ondersteuning nodig is, dan behoren coaching, scholing, en begeleiding door de leidinggevende en/of staf en externe partijen als de arbodienst of de Begeleidingsdienst Vrijescholen tot de mogelijkheden. Voor begeleiding van nieuwe leerkrachten heeft Ithaka een begeleidingsprogramma ontwikkeld en is Ithaka een samenwerking met de Begeleidingsdienst Vrijescholen en de Hogeschool Leiden aangegaan. Aanvullend beleid wordt ontwikkeld op het gebied van talentontwikkeling, samenwerking van beleidswerkgroepen en een management development-programma.

Op de Rudolf Steinerschool is er elke week, afwisselend op de maandag- en donderdagmiddag, een Pedagogische Vergadering. Onder andere lesaanbod, didactische vaardigheden, kinder- of klassenbesprekingen en pedagogisch beleid worden besproken. Tijdens studiedagen zetten we in op kennisdeling, het vergroten van vaardigheden, teamvorming en het planmatig werken aan de onderwijsverbetering.

Het inzetten van collegiale consultatie helpt de leerkrachten met elkaar en van elkaar te leren; in de praktijk zijn wij hierin afhankelijk van de beschikbaarheid van invallers. Door middel van lesbezoeken en flitsbezoeken door de intern begeleider en schoolleider wordt het pedagogisch-didactisch handelen van de leerkrachten gevolgd door, en vervolgens besproken met de schoolleider. Leerkrachten volgen waar nodig bijscholingstrajecten, onder andere via de Ithaka Academie.

3. Ons onderwijskundig beleid

3.1 Missie, visie en kernwaarden van onze school

In het schooljaar 2022-2023 hebben we de missie, visie en kernwaarden van de school opnieuw geformuleerd. Deze geven richting en ruggengraat aan ons handelen de komende jaren.

Missie

Wij bieden kinderen de ruimte, de veiligheid, de begeleiding en de inspiratie om zich volwaardig te ontwikkelen op fysiek, emotioneel, sociaal, kunstzinnig en cognitief vlak. In ontmoeting met de ander ontplooiën kinderen hun unieke mens-zijn en leren zij zich te verbinden met zichzelf, met de ander en met hun omgeving, opdat zij vanuit hun eigenheid een bijdrage kunnen leveren aan de wereld.

Kernwaarden

- Vertrouwen en veiligheid
- Vieren en plezier
- Verbinding en oprechtheid
- Ontwikkeling en verantwoordelijkheid

Visie

Geïnspireerd door het antroposofisch mensbeeld verzorgen wij betekenisvol en kwalitatief hoogstaand vrijeschoolonderwijs waarin leren-voor-het-leven centraal staat. Hierbij maken we gebruik van het vrijeschool-leerplan.

De leerkracht leidt de klas als sociale groep, begeleidt de ontwikkeling van ieder kind en sluit aan bij verschillen, binnen de mogelijkheden die het passend onderwijs en de beschikbare middelen bieden. Vanuit ritme, structuur en levend onderwijs stimuleren en inspireren we kinderen hun talenten en interesses te ontdekken en hun wilsontwikkeling te bevorderen. We wakkeren de intrinsieke motivatie aan om samen te leren en daadkrachtig te creëren. Door ons onderwijs leggen we een basis voor het mogen zijn van jezelf en het respecteren van de ander.

Wij vormen een professionele leergemeenschap waarin wij elkaar versterken en aanvullen.

Samen zijn we in ontwikkeling en blijven we leren. Al ons handelen is gericht op het bevorderen van de ontwikkeling van ieder kind. Als schoolgemeenschap van leerkrachten en ouders staan we om de kinderen heen en leven we voor. Dit doen we vanuit een open en lerende houding, met respect voor en in dialoog met elkaar.

We hebben oog voor de ander en onze omgeving en dragen zorg voor onszelf, elkaar en de wereld om ons heen.

3.2 De uitgangspunten van ons onderwijs

Vrijescholen zijn van oorsprong vernieuwingscholen, met goed doordachte en doorleefde uitgangspunten die voortkomen uit de antroposofie, ontwikkeld door Rudolf Steiner. Deze vormen de basis van ons onderwijs. Wij willen met een vernieuwende blik, met deze uitgangspunten als basis, ons onderwijs vormgeven.

Antroposofie

De antroposofie is zo'n honderd jaar geleden ontwikkeld door Rudolf Steiner. Een belangrijke gedachte in de antroposofie is dat ieder mens met een eigen levensdoel op aarde komt. Om te kunnen doen waarvoor we - op deze tijd en op deze plek - op aarde zijn, is het van belang dat talenten en vaardigheden van kinderen tot ontwikkeling worden gebracht. Zo ontwikkel je als mens de 'gereedschappen' om op een authentieke, creatieve en zelfstandige manier vorm te geven aan het leven, en zo een bijdrage te leveren aan het samenleven met anderen en aan de wereld. Zo bouwt het vrijeschoolonderwijs aan een gezonde samenleving.

Ontwikkelingsfasen

Een belangrijk uitgangspunt in de menskunde van Rudolf Steiner is dat kinderen verschillende ontwikkelingsfasen doorlopen. In de eerste zeven jaar leren kinderen spelenderwijs en door veel te bewegen het eigen lichaam kennen en bewonen zij steeds meer hun lijf. We willen tegemoetkomen aan deze impuls door kinderen volop de ruimte bieden voor spel, beweging en ontdekking. Spel en ontdekking kan pas ontstaan wanneer kinderen duidelijkheid – en dus veiligheid - ervaren: hoe loopt de dag, wat mag wel en niet, zo doen we het hier. Hoe groter de kinderen worden, hoe meer ruimte ze krijgen.

In de daaropvolgende zeven jaar ontwikkelt het gevoelsleven zich sterk en ontdekken kinderen de (nabije) wereld. Er ontstaat enthousiasme en leergierigheid. In ons onderwijs willen we aansluiten bij deze natuurlijke ontdekkingsdrang van kinderen.

In de vertelstof en het lesaanbod willen we zoveel mogelijk aansluiten bij de belevingswereld en de ontwikkelingsfase van het kind. Lesstof is in de eerste plaats ontwikkelingsstof, waardoor kinderen zich kunnen ontwikkelen tot volwaardig mens.

Opvoeden en brede mensontwikkeling

Op de vrijeschool staat naast het goed leren lezen en rekenen, het bevorderen van de brede ontwikkeling van ieder kind centraal. We willen kinderen stimuleren op kunstzinnig, sociaal, cognitief, fysiek en moreel vlak. Onderwijs betekent dus ook opvoeden. Opvoeden doe je samen, waarbij ouders en leerkrachten de 'gouden cirkel' vormen om het kind heen. Opvoeden betekent ook: voorleven. Het voorbeeldgedrag van ouders en leerkrachten is hierin het krachtigste middel. Daarbij hoeft de leerkracht niet uit te blinken in perfectie en kennis. Een voorbeeld zijn in hoe te leren en hoe om te gaan met dat wat zich voordoet in het leven, ook datgene wat niet goed gaat, is des te leerzamer. Zo leren we samen. Voorleven houdt ook in dat we laten zien hoe we als volwassenen respectvol met elkaar omgaan.

We willen graag dat kinderen kunnen worden wie ze zijn. Dat ze ontdekken waar hun talenten liggen, waar ze blij van worden, wat ze belangrijk vinden, waar ze tegenaan lopen en wat ze lastig vinden. We willen ze leren hiermee om te gaan. Daarmee stimuleren we de wilsontwikkeling. "Worden wie je bent" betekent ook dat je geaccepteerd wordt door de ander. Als de ander je ziet zoals je bent, voel je je vrij om te zijn wie je bent. En dat geldt ook andersom. Het accepteren van de ander, hoe anders die ook is, is een groot goed.

In een maatschappij die snel verandert, is het belangrijk om voeling te hebben met wie je bent. Stevig staan, met een warm hart en helder hoofd, daar willen we aan bijdragen.

Het individu in de groep

We willen in ons onderwijs aandacht hebben voor het individuele kind, in de bedding van de sociale groep. We vinden het belangrijk om kinderen mee te geven dat bijdragen aan een sociale groep minstens zo belangrijk is als de individuele ontwikkeling. Daarnaast biedt de sociale groep veiligheid aan het individu; wij horen bij elkaar, wij zorgen voor elkaar. Naast kwalificatie zijn persoonsvorming en socialisatie (Biesta, 2015) belangrijke pijlers in ons onderwijs. Jezelf verhouden tot anderen, leren hoe je goed met elkaar samenleeft, rekening houden met je eigen belangen en die van de ander; het zijn essentiële vaardigheden die nodig zijn om je te ontwikkelen tot zelfstandig en vrijdenkend mens.

Beweging

“Goed in je vel zitten” is een belangrijke basis in het leven. Bewegingsonderwijs van onze gymdocent, buitenspel, eurytmie, beweging in de klas; het draagt allemaal bij aan een gezond lijf, een opgeruimd gemoed en effectief leren. In ons onderwijs zetten we beweging in de klas steeds meer in. Door bij het rekenen bijvoorbeeld gooi-, klap- en stampoefeningen te doen, verbinden we lijf en hoofd en beklijft de lesstof beter. Met het lopen van een vorm tijdens de eurytmieles, doorvoelen en verinnerlijken we een beweging.

Geestelijke vrijheid

Een weldenkend mens worden, dat rekening houdt met zichzelf, de mensen om zich heen en de wereld waarin hij leeft; daar staan we voor. De antroposofie is geen religie, we dragen geen godsdienst uit. Wel heeft de antroposofie een spiritueel of geestelijk karakter en gaan we ervan uit dat er meer is tussen hemel en aarde. Wat dat is, schrijven we niet voor. We vinden het belangrijk om eerbied te hebben voor opvattingen, culturen en levensovertuigingen van anderen.

De jaarfeesten

De christelijke feesten spelen een belangrijke rol in Nederland; zo is ons jaar opgebouwd, en daarop zijn de schoolvakanties en vrije dagen gebaseerd. Binnen de vrijeschool in Nederland worden van oudsher jaarfeesten gevierd waarin de christelijke feesten doorklinken. Op de Rudolf Steinerschool willen wij zoeken naar de kern en de oorspronkelijke gedachte achter het vieren van het jaarfeest, en een vorm vinden die de bedoeling ondersteunt. Wij zijn hierin volop in ontwikkeling.

Uitgangspunt in het vieren van de jaarfeesten is het jaarritme van de natuur. De veranderende seizoenen, elk seizoen met haar eigen kenmerken en hoogtepunten, vormen een stevig anker in het schooljaar. Het vormt de in- en uitademing, de afwisseling tussen licht en donker, tussen ingekeerdheid en uitbundigheid. In de jaarfeesten zoeken we de parallel tussen wat er buiten, in de natuur en het weer, waarneembaar is en wat er in ons als mensen gebeurt. Ook wij ervaren in- en uitademing, licht en donker, geven en nemen, open staan en afsluiten. Zo laten we de kinderen, via de natuur en het jaarritme, belangrijke levensprocessen ervaren. Natuurlijk op een manier die aansluit bij hun belevingswereld en leeftijdsfase.

Hoofd, Hart en Handen

Een belangrijke pijler in het vrijeschoolonderwijs is het leren met hoofd, hart en handen. Met de handen wordt het motorische, het zintuigelijke bedoeld. Leren door te bewegen, te voelen, te zien. Met het hart bedoelen we het gevoelsleven: enthousiasme of afkeer, interesse krijgen, nieuwsgierig worden, de schoonheid of betekenis inzien van iets, de betrokkenheid en het inlevingsvermogen. En het hoofd gaat over het begrip, het snappen, het lampje dat gaat branden, het concluderen en abstraheren. Wanneer deze drie met elkaar in balans zijn, wordt de lesstof geïntegreerd en daadwerkelijk opgenomen. De leerkracht spant zich in om de lesstof zó aan te bieden, dat kinderen

door ervaren en doen (handen), enthousiast en leergierig worden (hart) en de stof in zich opnemen (hoofd). Elk kind heeft hier eigen leervoorkeuren in; de kunst van de leerkracht is om het kind te leren kennen en aan te sluiten bij de manier waarop het kind leert.

Respectvolle omgang met materialen

We willen kinderen graag leren om respectvol met mensen en met materialen om te gaan. We hebben veel speel- en lesmateriaal van natuurlijke materialen zoals hout en wol. Daarnaast bieden we de kinderen mooie schriften en goede kwaliteit potloden en krijtjes. Alles wat door je handen gaat, is gemaakt met tijd, aandacht en energie. Dat vraagt waardering en een zorgvuldige, duurzame omgang met materialen.

Kunstzinnig onderwijs

Kunstzinnig onderwijs vormt de basis voor creativiteit. Het laat schoonheid ervaren, de stof door je heen gaan en beelden verinnerlijken. Kunstzinnig onderwijs is ook de scheppingskracht van de leerkracht: hij of zij creëert het onderwijs zelf en brengt leven in de lesstof. Het stimuleren van kunstzinnigheid en het scheppen van voorwaarden ervoor, vinden we belangrijk op school.

Buitenonderwijs

Buiten zijn is gezond voor ieder mens. Een groene omgeving, ruimte en frisse lucht geven ons energie en harmonie. Als het even kan, verzorgen we onderwijs op ons schoolterrein. Met stoepkrijt starten we een vormtekenles, we gebruiken het grote plein voor meetkunde en we spelen rekentikkertje.

Duurzaamheid

We zijn dankbaar voor wat de aarde ons biedt en willen respectvol omgaan met de natuur en onze leefomgeving. Daarom kiezen we voor het gebruik van biologische, liefst biodynamische voedingsmiddelen en gebruiken we ecologisch verantwoorde schoonmaakmiddelen. Deze financieren we o.a. uit de vrijwillige ouderbijdrage. We hebben natuurlijke materialen in de klas, zoals hout en wol. We vermijden zoveel mogelijk plastic en andere onnatuurlijke materialen. Ook willen we in onze bedrijfsvoering zoveel mogelijk inzetten op hergebruik van materialen.

3.3 De inhoud van ons onderwijs

Wettelijk gezien is onze opdracht om leerlingen toe te rusten voor een passende vervolgstap naar het voortgezet onderwijs. De opdracht die voor ons klinkt is om wereldgericht vrijeschoolonderwijs te verzorgen waar kinderen geïnspireerd raken en zich volwaardig ontwikkelen opdat zij zorg willen gaan dragen voor de wereld. Deze opdracht klinkt op alle scholen die onderdeel zijn van Stichting Vrijescholen Ithaka. Om dit te bereiken streven we in ons onderwijs naar een evenwichtige ontwikkeling van hoofd, hart en handen. De inhoud van ons onderwijs weerspiegelt dit streven.

Doorlopende leerlijn

We geven het onderwijs vorm volgens de leerlijnen die voor de vrijescholen zijn ontwikkeld door de Begeleidingsdienst voor Vrijescholen (BVS). In deze leerlijnen zijn de door de overheid vastgestelde Kerndoelen (2006), samen met de referentieniveaus voor taal en rekenen, opgenomen. Door het volgen van de leerlijnen waarborgen wij dat wij aan de wettelijke kaders voor de onderwijsinhoud voldoen. We volgen zowel de leerlijnen voor het kleuteronderwijs, als voor de onderbouw (klas 1 t/m 6). In ons leerlingvolgsysteem ParnasSys houden wij de ontwikkeling van de leerlingen bij.

3.3.1 Kleuteronderwijs

Binnen de vrijescholen houden we bewust vast aan de term kleuteronderwijs. Daarmee geven we aan dat vier- tot zesjarigen een eigen benadering nodig hebben. Kleuters van vier, vijf en zes jaar zitten bij elkaar in de klas. Zo leren de oudste kleuters rekening te houden met de jongsten en leren de jongsten weer van de oudsten. In principe hebben kleuters dezelfde kleuterleerkracht gedurende hun kleutertijd en wordt er naar gestreefd kinderen uit hetzelfde gezin bij dezelfde leerkracht te plaatsen.

In de kleuterklas is er een rijke leeromgeving. Het ochtendspel en het vrije spel nemen een belangrijke plaats in. Het spel past bij het moment in het jaar en stimuleert verschillende vormingsgebieden als cognitief, sociaal, emotioneel, motorisch, woordenschat, taal en rekenen. Met het luisteren naar verhalen, het nazeggen, meespelen en zingen van rijmpjes, versjes, liedjes, taalspelletjes en het kijken naar prentenboeken, maken de kleuters spelenderwijs kennis met taal. Tijdens o.a. deeg kneden, brood bakken, tellen in de kring, meten met lappen en passen met blokken, wordt voorbereidend gerekend. Het speelmateriaal bestaat zoveel mogelijk uit natuurlijke materialen en stimuleert de ontwikkeling van de zintuigen en fantasiekrachten van het kind.

Het dag-, week- en jaarritme biedt de kinderen houvast, vertrouwen en veiligheid die ze nodig hebben om zich optimaal te kunnen ontwikkelen. Alle activiteiten van de dag zijn verweven in een vast ritme. In een herkenbare volgorde wordt er verteld, gezongen, gespeeld, geknutseld, gegeten en (buiten) gespeeld.

Onze vroegste ervaringen kunnen we ons vaak niet meer herinneren, maar ze zijn wel diep verankerd. Ze vormen de basis waarop wij als volwassenen later denken en voelen. Op dezelfde manier vormen de ervaringen die een kind opdoet tijdens het spelen de basis voor het latere leerproces.

Wij vinden het belangrijk dat de kleuterontwikkeling goed doorlopen wordt en wij willen samen met de ouders een zorgvuldige afweging maken voordat we besluiten dat een kind klaar is om door te stromen naar klas één. Dit gebeurt door o.a. observaties en eventueel een leerrijpheidsonderzoek. De kalenderleeftijd geeft hierbij richting, maar is niet leidend. In de kwaliteitskaart 'leerrijpheid' staan de afspraken van dit proces beschreven.

3.3.2 Onderbouw

Na de kleuterklas gaan de kinderen naar klas 1 en zo door naar klas 6, in het regulier onderwijs aangeduid met groep 3 tot 8.

De leerkracht verzorgt het periodeonderwijs, de hoofdvakken en oefeningen en een aantal van de vaklessen in de klas. Daarnaast hebben we binnen de school verschillende vakleerkrachten voor de lessen: tuinbouw, handwerken, handarbeid, ICT, koor, eurythmie en gymnastiek.

Elke schooldag begint op het plein waar de leerkracht de klas ophaalt. Eenmaal binnen, krijgt ieder kind een hand van de leerkracht waarna de dag begint met het periodeonderwijs.

Ook bij klas 1 t/m 6 speelt het dag- week- en jaarritme een belangrijke rol. Elke dag en voorafgaand aan elk eetmoment wordt er een spreuk gereciteerd. De jaarfeesten geven een verankering door het jaar heen.

Periodeonderwijs

Het vrijeschoolonderwijs kenmerkt zich door periodeonderwijs. De hoofdvakken worden gegeven in periodes van drie tot vier weken tijdens de eerste uren van de dag. De eerste jaren zijn dat taal, rekenen en heemkunde. Vanaf klas 4 worden aardrijkskunde en dierkunde toegevoegd als periode, in

klas 5 plantkunde en geschiedenis en in klas 6 meetkunde, mineralogie, klimatologie en natuurkunde. In elke klas wordt een periode taal gekoppeld aan een toneelperiode. De kracht van het periodeonderwijs is dat de leerkracht, door het zelf ontwerpen van lessen die gebaseerd zijn op het leerplan van de vrijeschool, af kan stemmen op de klas. De verschillende kerndoelen die in een leerjaar behaald dienen te worden, worden geïntegreerd in een bepaalde periode. Zo komen in bijvoorbeeld een periode dierkunde ook rekenen en taal aan bod. Omdat leerlingen een aantal weken achtereen met hoofd, hart en handen bezig zijn met eenzelfde thema, krijgen ze meer verbinding met de lesstof en wordt het onderwerp eigen gemaakt.

De leerkrachten zoeken naar verschillende werkvormen om de lesstof aan te bieden. Verwondering, verbinding en verwerking staan centraal in het periodeonderwijs. Zo scheppen ze inspirerende manieren om de leerstof vorm te geven waardoor de kinderen de wereld om zich heen leren kennen. Dit kan door middel van vertellen, vanuit de ervaring introduceren, koppelen aan input van de kinderen, de kinderen te laten bewegen en in laten oefenen van geleerde stof. Ook is er onderscheid in klassikaal, zelfstandig of in groepen uitvoeren van lesopdrachten. Leerlingen verwerken de stof op een kunstzinnige manier. De leerkracht kiest hier de vorm voor, die bij de klas en de lesstof past.

Oefeningen

Tijdens het periodeonderwijs wordt de nieuwe lesstof aangeboden. De oefeningen worden gebruikt om de nieuw geleerde lesstof verder in te oefenen. Voor de vakken taal en rekenen wordt in de oefeningen gewerkt met o.a. de methodes Staal en Getal & Ruimte.

Vaklessen

Naast de hoofdvakken krijgen de leerlingen vanaf klas 1 verschillende vaklessen, zoals schilderen, vormtekenen, muziek, vreemde talen, handwerken, eurythmie en gymnastiek. In klas 5 wordt daar houtbewerking en tuinbouw aan toegevoegd en in klas 6 krijgen de kinderen ict-les. De vaardigheden die tijdens deze lessen wordt geleerd kunnen tijdens de periodelessen weer worden aangewend; zo voedt het periodeonderwijs de vaklessen en andersom. De kinderen maken spelenderwijs kennis met verschillende andere vreemde talen door het veelvuldig zingen van liederen. De vaklessen voeden de kunstzinnigheid in het onderwijs en zorgen voor een ritme van in- en uitademing in de lesdag.

Taalonderwijs

De leerkracht geeft het taalonderwijs in principe zelf vorm. Toch laten we ons ondersteunen door enkele methodes. In klas 1 en 2 werken we met de methode *Zo Leren Kinderen Lezen en Spellén* van José Schraven en voor het aanleren van het schrift werken we met *Klinkers*. In de gehele onderbouw werken we met de spellingsmethode *Staal*. In klas 5 en 6 oefenen we het begrijpend lezen met de methode *Nieuwsbegrip*.

Rekenonderwijs

Ook voor het rekenonderwijs geldt dat de leerkracht het onderwijs in principe zelf scheidt. En ook hierin laten we ons ondersteunen door enkele methodes. In de gehele onderbouw werken we met de rekenmethode *Getal en Ruimte*. Deze hebben wij geïntegreerd in onze planning van de rekenperiodes van alle leerjaren. Dit schooljaar werken wij voor het eerst met de methode *Met Sprongen Vooruit*. Deze is gericht op het verbeteren van rekenautomatiseren, met behulp van spelletjes en speelse hulpmiddelen. Ter ondersteuning van de meer- en hoogbegaafde leerlingen zetten we o.a. *Rekentijgers* in.

Burgerschapsonderwijs

Het burgerschapsonderwijs is van oudsher verweven door het hele leerplan van de vrijeschool. We maken de burgerschapsdoelen expliciet in een leerlijn burgerschap.

Digitale geletterdheid

Klas 6 krijgt wekelijks ICT-lessen van een vakleerkracht. Deze zijn gericht op het vergroten van digitale vaardigheden en digitaal bewustzijn. De leerkracht bespreekt met de leerlingen hoe er verstandig met ICT omgegaan kan worden. Voor digitale geletterdheid zal in de komende jaren een visie en leerlijn opgesteld worden.

3.4 Onderwijstijd

De onderwijstijd hebben wij opgenomen in de Schoolgids, te raadplegen op onze website www.rsteinerschool.nl.

3.5 Pedagogisch-didactisch klimaat

Wij willen een school zijn waar kinderen, leerkrachten en ouders zich veilig, verbonden en vertrouwd voelen. Pas dan kunnen kinderen tot ontwikkeling komen. Dat geldt overigens ook voor leerkrachten en ieder ander die aan school verbonden is. Een inspirerende koers, een duidelijke structuur, helderheid op wat verwacht wordt en gedeelde sociale normen dragen bij aan het gevoel van veiligheid en vertrouwdheid. Hier werken we iedere dag aan.

Zorgen voor een gezonde sociaal-emotionele ontwikkeling

Op onze school hechten we veel waarde aan een gezonde sociaal-emotionele ontwikkeling van de kinderen. We hebben aandacht voor het voorkomen van pestgedrag en voor het creëren van een klimaat waarin alle kinderen zich thuis en veilig voelen. Leerkrachten vormen de basis voor een gezond leef- en leerklimaat en voor een veilige omgeving.

Daarnaast zijn er diverse programma's beschikbaar die scholen ondersteunen bij deze opdracht. Tot het schooljaar 2022-2023 werkten wij met het trainingsprogramma Regenboog. In het schooljaar 2023-2024 maken wij opnieuw de keuze voor een training of lesprogramma gericht op welbevinden en de sociaal-emotionele ontwikkeling van de klas. Wij hebben een protocol voor het aanpakken van pestgedrag en grensoverschrijdend gedrag. Dit protocol kunt u vinden op onze website.

Leerkracht

De leerkracht speelt een centrale rol in het vormgeven van een gezond pedagogisch-didactisch klimaat. De leerkracht leidt de klas vanuit verbinding met zichzelf en ieder kind als individu. Om die reden is het gebruikelijk op vrijescholen dat leerkrachten meerdere jaren 'met de klas meegaan'. De leerkrachten en de kinderen leren elkaar door en door kennen en vanuit de verbinding die ontstaat ervaren kinderen veiligheid en vertrouwen. Dat vraagt veel professionaliteit van de leerkracht.

Van oudsher bleven klas en leerkracht 6 jaar bij elkaar, tegenwoordig kiezen we eerder voor een kortere periode van 3 jaar. Dit is deels ingegeven door het lerarentekort; het is een opgave om gekwalificeerde leerkrachten te vinden. En deels is dit ingegeven door inhoudelijke redenen; sommige leerkrachten hebben een specifieke voorkeur voor het jongere kind (klas 1, 2 en 3) en anderen voor het oudere kind (klas 4, 5 en 6). Bij ons op school komt het zeker nog voor dat leerkrachten de volledige zes jaar lesgeven, maar dan vaak wel met een wisseling van de duoleerkracht.

Bij het formatieproces dat ieder jaar in het voorjaar plaatsvindt, stellen wij onszelf steeds de vraag wat de klas nodig heeft, en welke leerkracht(en) daarin het beste kunnen voorzien. Het kan dus ook voorkomen dat een leerkracht korter dan 3 jaar aan één klas lesgeeft. Ook hierin zijn wij weer afhankelijk van het aantal beschikbare, gekwalificeerde leerkrachten.

3.6 Veiligheid

Alle aspecten van veiligheid, waaronder fysieke en sociale veiligheid, hebben wij omschreven in het Veiligheidsplan. Deze is te vinden op onze website.

3.7 Ontwikkeling volgen van leerlingen

We willen graag van ieder kind weten hoe het gaat en of we het juiste doen. Dat begint bij het kijken naar het kind met een pedagogische blik. In de klas, tijdens de vaklessen, op het plein, en op de overgangsmomenten daartussen kijken we naar de fysieke, sociale, kunstzinnige en cognitieve ontwikkeling van het kind. We bespreken met klassenleerkrachten, vakleerkrachten, de intern begeleider en ouders hoe het met het kind gaat.

Het leerlingvolgsysteem

Om kinderen in hun ontwikkeling te kunnen volgen en om tijdig leer- en ontwikkelingsproblemen te signaleren, hanteren wij een leerlingvolgsysteem. In de kleuterbouw houden we de ontwikkeling bij door middel van observatielijsten. In klas 1 t/m 6 is werken we met een systeem van observaties, methodetoetsen en getuigschriften en twee keer per jaar een methodeonafhankelijke toets.

ParnasSys

In ons administratiesysteem ParnasSys houden we de ontwikkeling van het kind bij. Ouders kunnen op verzoek het dossier van hun eigen kind op school inzien, in overleg met intern begeleider of de directeur. Leerkrachten hebben toegang tot de leerlingendossiers van hun eigen klas. Voor vakleerkrachten geldt dat zij toegang hebben tot de dossiers van alle klassen waaraan zij lesgeven. Directie, intern begeleider, remedial teacher en administratie hebben toegang tot alle leerlingendossiers.

Kleuters

De kleuter in beeld

Om de ontwikkeling goed in beeld te krijgen, vragen we aan de ouders om, vóór het kind naar school komt, een biografielijst met gegevens over de eerste vier levensjaren in te vullen. Deze biografielijst wordt toegelicht in het kennismakingsgesprek dat ouders en kleuterleerkracht voeren. In de loop van de kleutertijd kijkt de kleuterleerkracht tijdens het spelen en werken hoe een kind zich verder ontwikkelt.

Aan de hand van observatielijsten in ons kleutervolgsysteem wordt schriftelijk bijgehouden of de ontwikkeling naar verwachting verloopt. Wij gebruiken hiervoor een specifiek vrijeschool-kleutervolgsysteem met waarnemingskaders. Als de ontwikkeling zorgen baart, wordt dit met de ouders besproken en gezocht naar mogelijkheden om de ontwikkeling van het kind te ondersteunen.

Het leerrijpheidsonderzoek bij kleuters

Bij oudste kleuters wordt in het voorjaar een leerrijpheidsonderzoek afgenomen, als onderdeel van het leerlingvolgsysteem. Hierbij wordt goed naar de ontwikkeling tot dan toe en de mogelijkheden van het kind gekeken. Op basis van de observaties van de kleuterleerkrachten en na onderzoek door de intern begeleider wordt ingeschat of een kind aan onderwijs in de eerste klas toe is of gebaat zou zijn bij een extra kleuterjaar. Dit wordt met de ouders besproken. Bij twijfel wordt naar mogelijkheden tot aanvullend onderzoek buiten school gekeken. De sociaal-emotionele ontwikkeling van een kind weegt bij de overgang naar klas 1 minstens even zwaar als de cognitieve rijpheid.

De onderbouw

Sociaal-emotionele ontwikkeling

De sociaal-emotionele ontwikkeling wordt gevolgd aan de hand van observaties en klassen- en leerlingbesprekingen. Ook is dit onderwerp van gesprek tijdens de tienminutengesprekken. In de klassen 4, 5 en 6 wordt jaarlijks een vragenlijst afgenomen waarmee we de veiligheidsbeleving van de kinderen in kaart brengen (WMK-PO).

Periodetoetsen

Iedere leerkracht wil aan het eind van een periode weten of de lesstof is beklijfd. Zij zetten daar verschillende vormen voor in, zoals een spreekbeurt, een werkstukje of de beoordeling van het periodeschrift.

Getuigschriften

Aan het eind van het schooljaar ontvangt iedere onderbouwleerling een getuigschrift. Deze bestaat in klas 1, 2 en 3 uit een spreuk voor het kind en een geschreven getuigschrift voor de ouders. In klas 4, 5 en 6 ontvangen de kinderen een spreuk en een getuigschrift dat aan het kind zelf is gericht. Zo worden kinderen steeds meer eigenaar van hun eigen leerproces.

Leerkrachten besteden veel tijd en aandacht aan het getuigschrift. Spreuken worden kunstzinnig verwerkt en beeld en tekst zijn zorgvuldig afgestemd op de ontwikkeling van het individuele kind. Getuigschriften beschrijven de brede ontwikkeling van het kind, op alle vlakken van het onderwijs en de kindontwikkeling.

Methodeonafhankelijke toets: Cito Leerling in Beeld

Tot het schooljaar 2022-2023 werkten we met de School Vaardigheid Toets (SVT) van Boom. Vanaf het schooljaar 2023-2024 werken we met Cito Leerling in Beeld. Hiermee onderzoeken we of en hoe bepaalde leerstof bij de kinderen is geland en wordt beheerst. Deze toetsen worden afgenomen door de leerkrachten zelf volgens een vastgesteld toetsrooster. Cito Leerling in Beeld is een methodeonafhankelijke toets. De volgende vakgebieden worden hiermee getoetst:

- technische leesvaardigheid
- begrijpend lezen
- spelling
- rekenen

De resultaten van alle toetsen worden in de pedagogische vergadering besproken waaruit de schoolanalyse en een Plan van Aanpak voortvloeit. De intern begeleider bespreekt de toetsresultaten met de klassenleerkracht tijdens de klassenbespreking. Ouders worden geïnformeerd over de resultaten van hun kind tijdens het oudergesprek (min. tweemaal per schooljaar). Als de leerkracht, op

basis van toetsresultaten en observatie in de klas, vermoedt dat extra ondersteuning nodig is, zetten we deze gericht in. Deze kan bestaan uit hulp in of buiten de klas. Daarmee kan een leerkracht gericht aan verbetering werken. E.e.a. wordt door de leerkracht vastgelegd in het Plan van Aanpak per vakgebied.

Oudergesprekken

Minimaal tweemaal per jaar vindt er een tienminutengesprek plaats tussen ouders en de leerkracht. Tijdens dit gesprek wordt de ontwikkeling van het kind besproken. Samen vormen ouders en leerkracht het beeld van het kind, en bespreken zij wat er nodig is om het kind verder te begeleiden in zijn of haar ontwikkeling.

Toetsresultaten en inspectierapport

Behalve dat toetsresultaten iets zeggen over de individuele cognitieve ontwikkeling van elk kind, laten zij ook zien hoe de prestaties van onze school zich verhouden tot de prestaties van andere scholen. Methodeonafhankelijke toetsen zoals Cito Leerling in Beeld zijn immers landelijk genormeerd.

De Inspectie van het Onderwijs beoordeelt jaarlijks de opbrengsten van alle scholen a.d.h.v. de scores van de verplichte doorstroomtoets. De Rudolf Steinerschool hanteert de IEP als doorstroomtoets. De inspectie bepaalt op grond daarvan of er sprake is van risico's m.b.t. de wettelijk vastgestelde minimumeisen die aan onderwijsopbrengsten worden gesteld.

3.8 (Extra) ondersteuning

Werken in niveaugroepen; differentiëren in de klas

De klas als sociale groep is een belangrijke pijler in het onderwijs op onze school. De betrokkenheid bij elkaar, de zorg voor elkaar en ook het botsen en schuren wat tussen kinderen kan voorkomen, vormt de klas als geheel en de kinderen individueel. Daarom kiezen we ervoor om de klas als uitgangspunt te nemen.

Er zijn verschillen tussen kinderen in begripsvermogen, in verwerkingssnelheid, in motivatie, leergierigheid en in werklust. Daarnaast verschillen kinderen in de voorliefde voor theoretische, praktische, fysieke en kunstzinnige gerichtheid.

Om aan al deze verschillen recht te doen ontwikkelen we ons volop in het aanbieden van onderwijs op verschillende niveaus; het differentiëren in de klas. De lesstof wordt in eerste instantie klassikaal aangeboden, waarna de verwerking in drie niveaugroepen plaatsvindt. De leerkracht begeleidt, eventueel met hulp van de onderwijsassistent in de klas, de drie groepen in de zelfstandige verwerking van de lesstof. De leerkracht heeft hiervoor een Plan van Aanpak opgesteld, waarin zowel het begripsvermogen als de motivatie en werkhouding van de leerling zijn meegenomen.

Kinderen met een extra ondersteuningsbehoefte

Sommige kinderen hebben het nodig om extra ondersteund te worden in de verwerking van de lesstof. Dit kan door de lesstof nogmaals uit te leggen, door het kind te stimuleren om aan het werk te gaan of te bevestigen dat het op de goede weg zit, om het kind te leren om fouten te durven maken of om een vraag te stellen aan de leerkracht of onderwijsassistent. De leerkracht biedt dagelijks deze hulp. Daarnaast komen de onderwijsassistenten een aantal keer per week in de klas om (groepjes) leerlingen te begeleiden in de verwerking van de lesstof.

Kinderen voor wie het beter werkt om de lesstof op een andere manier uitgelegd te krijgen, krijgen ondersteuning van de Remedial Teacher (RT-er). Dit gebeurt in kleine groepjes buiten de klas. Ook schakelen we de hulp in van externe begeleiders, zoals dyslexieondersteuning.

Met deze extra begeleiding streven we na dat elk kind gezien wordt op wat het wél kan en bevestigd wordt in zijn of haar kunnen.

Meer- en hoogbegaafde kinderen

We vinden het belangrijk dat kinderen met een sneller begripsvermogen en een groter abstractievermogen uitgedaagd worden en erkend worden in hun specifieke onderwijsbehoefte. Naast een verrijkend aanbod in de klas, krijgen zij wekelijks verrijkingsonderwijs van onze leerkracht meer- en hoogbegaafdheid (MHB). Er wordt gewerkt in drie groepen: klas 1 en 2, klas 3 en 4 en klas 5 en 6. Naast een verdieping en verrijking van de lesstof op taal en rekenen wordt ook andere lesstof aangeboden, zoals schaken, filosoferen en techniek. Deelname aan de verrijkingsklas vindt plaats na overleg tussen de klassenleerkracht, de leerkracht MHB en de intern begeleider. Daarnaast adviseert de leerkracht MHB de klassenleerkrachten over differentiatie in de klas.

Klassenbespreking

Klassenbesprekingen vinden driemaal per jaar plaats tussen de klassenleerkracht(en) en de intern begeleider, soms ook in aanwezigheid van de directie. Bij een klassenbespreking wordt er gesproken over de groep, de samenstelling, de sfeer, hoe de kinderen met elkaar omgaan, waar ze moeite mee hebben, waar ze warm voor lopen, wat er goed gaat en wat niet.

Daarnaast vinden klassenbesprekingen plaats tijdens de pedagogische vergaderingen (PV). Leerkrachten bespreken de ontwikkelingen in klas, ieder vanuit zijn of haar waarnemingen in de pauzes, in de gangen of tijdens de vaklessen. Op deze manier willen we de klas en de leerkracht ondersteunen in een positief klassenklimaat.

Kinderbespreking

Bij een kindbespreking wordt een kind individueel besproken in de pedagogische vergadering. Hiervoor wordt altijd toestemming gevraagd aan de ouders en meestal gaat aan de bespreking een gesprek met de ouders vooraf, waarbij gesproken wordt over de ontwikkeling van het kind tot dat moment en de vragen die dat bij ouders en/of leerkracht oproept.

In de pedagogische vergadering komt de informatie van de klassenleerkracht, de ouders, andere leerkrachten, vakleerkrachten en de intern begeleider bij elkaar en wordt een samenvattend beeld geschetst van het kind. *Wat vraagt het kind eigenlijk van ons?* Soms kan het nodig blijken om de hulp van buiten in te roepen voor een diepgaander onderzoek. Hieruit kan ook een verwijzing voor extra hulp of een therapie volgen. Daarvoor maken wij gebruik van de Begeleidingsdienst van Vrijescholen (BVS) of van de kennis en het netwerk van het samenwerkingsverband.

Extra begeleiding

De school kan een ouder adviseren om hun kind extra begeleiding te laten ontvangen zoals bijvoorbeeld kunstzinnige therapie, logopedie of fysiotherapie. De school heeft contacten met verschillende therapeuten en begeleiders. Contact loopt altijd via de intern begeleider.

Externe extra zorg voor de leerlingen – therapieën of remedial teaching – kan in de regel niet onder schooltijd plaats vinden. De school kan therapeuten in de gelegenheid stellen met de kinderen in de school te werken, bij voorkeur na schooltijd.

Ondersteuningsteam en Multidisciplinair overleg

Kinderen met een extra ondersteuningsbehoefte, of dit nu onderwijskundig of gedragsmatig is, worden besproken door een Ondersteuningsteam (OT) waarin de leerkracht, de ouders en de intern begeleider (IB-er) participeren. Samen overleggen zij wat de behoefte is van het kind en welke ondersteuning er geboden kan worden door school en ouders.

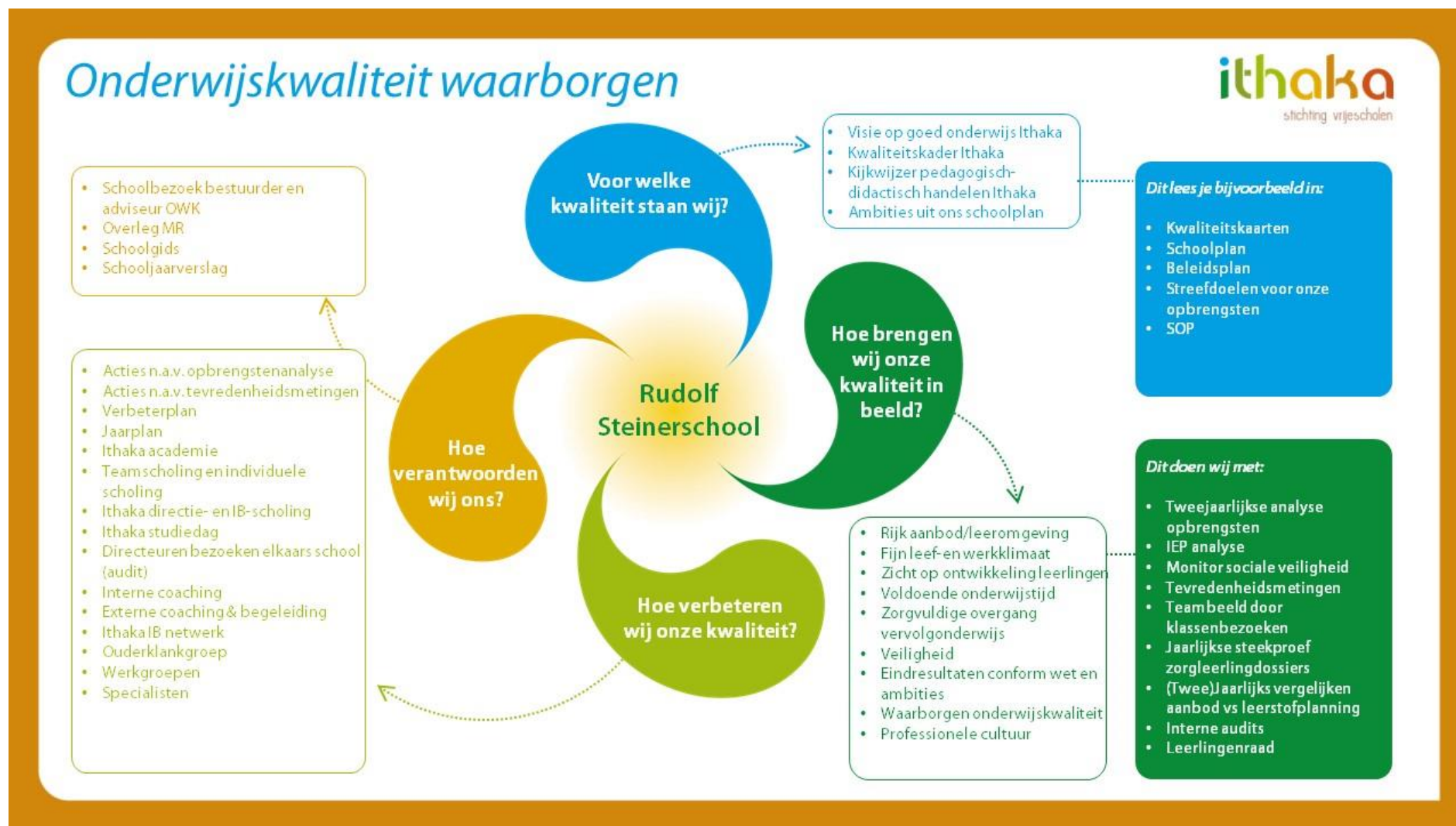
Het kan blijken dat er meer expertise nodig is om te onderzoeken wat het kind nodig heeft. In dat geval wordt een Multidisciplinair Overleg (MDO) georganiseerd, waarin de IB-er, de leerkracht, de ouders, de onderwijsconsulent van het samenwerkingsverband en een expert of begeleider aanwezig is. Samen bespreken zij de behoefte van het kind, en eventueel van de ouders, en organiseren zij de extra ondersteuning voor het kind, de leerkracht en de ouders. Voorafgaand aan het MDO wordt altijd toestemming van ouders gevraagd.

Als een leerling langdurig extra ondersteuning nodig heeft, stellen we een ontwikkelingsperspectief (OPP) op. Hierin worden heel specifiek de onderwijsbehoeften van het kind in kaart gebracht. Het OPP volgt altijd na toestemming van ouders.

Het Schoolondersteuningsprofiel (SOP)

Hoe wij leerlingen zo goed mogelijk ondersteunen staat uitgebreid beschreven in het *Schoolondersteuningsprofiel (SOP)*. Dit document is verplicht vanuit de Wet Passend Onderwijs. Ons SOP sluit aan op het ondersteuningsplan (OP) van het samenwerkingsverband (PPO-NK) en vindt u op onze website.

4. Onderwijskwaliteit bewaken en verbeteren

5. Analyse van onze school

Om onze missie en visie daadwerkelijk te realiseren is het nodig om ambities, doelen en concrete acties te formuleren voor de komende jaren. Om te bepalen welke ambities, doelen en acties er nodig zijn, is het belangrijk om de huidige stand van zaken op school als uitgangspunt te nemen.

Hiervoor gebruiken we de volgende bronnen:

- Het Plan van Aanpak Verbetertraject 2021-2024 (V), dat is opgesteld door de interim-directeur begin 2021. De doelen uit dit verbeterplan zijn vertaald in de Jaarplannen 2021-2022 en 2022-2023.
- De bevindingen vanuit de tevredenheidsmonitor die afgenomen is onder medewerkers en onder ouders (maart 2022).
- De bevindingen vanuit de Interne Audit (november 2022).
- De inbreng van alle medewerkers vanuit verschillende studiedagen in 2021-2022 en 2022-2023.
- De inbreng van ouders die verkregen is tijdens een ouderavond over het schoolplan (maart 2023).
- De conclusies uit de schoolzelfevaluaties van de afgelopen jaren (2021-2022, 2022-2023).
- Aangevuld met het algemene beeld dat de directeur, sinds de aanstelling op 1 juni 2021, heeft gevormd.

Hieruit ontstaat het volgende beeld:

	Bevorderende en/of sterke factoren	Belemmerende en/of zwakke factoren
Intern	<p>Wat is sterk aan de school? Wat willen behouden?</p> <p>We verzorgen levend onderwijs volgens het vrijeschool-leerplan, waarin de ontwikkelingsfasen van het kind leidend zijn. De vertelstof, het periodeonderwijs en de kunstzinnige vakken dragen bij aan de brede ontwikkeling van het kind waarin geleerd wordt met handen, hart en hoofd. Digitale middelen zetten we beperkt en bewust in. We bevorderen beweging, spel, levend leren, ontdekken en fantasie, in de klassen en op onze ruime, groene schoolpleinen.</p> <p>Onze blik is op het kind als geheel gericht. We begeleiden kinderen die meer ondersteuning nodig hebben, zowel in extra</p>	<p>Waarin hebben we ons te ontwikkelen, wat zijn onze zwakke(re) punten?</p> <p>Er zijn de afgelopen jaren veel wisselingen in directie en leerkrachten geweest, er was een hoog verzuim en verloop en in het algemeen onrust in de organisatie. Dat heeft de aandacht afgeleid van onze kerntaak: de ontwikkeling van het onderwijs en het waarborgen van veiligheid en welbevinden van leerlingen en medewerkers. Het onderwijs was te leerkrachtafhankelijk en de organisatie niet koersvast, waardoor er grote verschillen tussen klassen konden ontstaan en de doorgaande lijn bij (plotselinge) wisseling van de leerkracht niet goed genoeg bewaakt werd. Helderheid op rollen, taken, verantwoordelijkheden en samenwerking</p>

	<p>uitdaging, in extra of andere uitleg, als in zorg die nodig is voor het kind of het gezin. Ons schoolgebouw straalt warmte uit.</p> <p>De jaarfeesten vieren we steeds meer gezamenlijk, we leven met het ritme van de seizoenen. We zijn stevig geworteld in de antroposofie en kijken meer en meer met een vernieuwende blik naar ons fundament: we onderzoeken de essentie en kiezen de vorm die daarbij past.</p> <p>Het team is bevlogen, werkt meer en meer samen, heeft een grote draagkracht getoond en neemt initiatief tot ontwikkeling. De cultuur wordt steeds opener en is steeds meer gericht op samen leren. Het aantal leerlingen groeit gestaag.</p>	<p>binnen het team kan beter. De teamontwikkeling is goed ingezet, en vraagt voortzetting. Nieuwe leerkrachten dienen beter begeleid te worden.</p> <p>Kinderen zijn nog niet sterk betrokken bij hun leerproces, waardoor eigenaarschap en 'leren leren' nog onvoldoende wordt gestimuleerd. Onze leerlingpopulatie is weinig divers en ook de leer- en vertelstof is nog weinig wereldgericht; de blik op en verbinding met de wereld kan breder en inclusiever.</p> <p>De algemene communicatie naar ouders is nog niet altijd eenduidig en tijdig. De schooltijden zijn ongunstig voor gezinnen die verder van school wonen. Ons schoolgebouw is verouderd en vraagt veel onderhoud, en daarmee dus tijd en geld.</p>
<p>Extern</p>	<p>Welke kansen kunnen we grijpen en op welke externe ontwikkelingen kunnen we inspelen?</p> <p>We zien een toenemende bewustwording in de maatschappij op thema's die binnen het vrijeschoolonderwijs al jarenlang verzorgd worden; natuur en duurzaamheid, brede mensontwikkeling, gerichtheid op samen-leven en gemeenschapszin, creativiteit en kunstzinnigheid en het ontwikkelen van eigenheid en moreel besef. Steeds meer ouders kiezen bewust voor het vrijeschoolonderwijs, waardoor er meer diversiteit en inclusie (leerlingen en medewerkers) kan ontstaan.</p> <p>Er is behoefte om samen te werken met andere (maatschappelijke) organisaties, met andere scholen en met de buurt om zo elkaar te versterken. De vernieuwbouw biedt kansen voor een eigentijdse, prettige, leef-, leer-, en werkomgeving waarin duurzaamheid en samen-leven vorm kan krijgen.</p> <p>Er zijn kansen voor gemeentelijke, provinciale en landelijke subsidies om ons onderwijs te versterken.</p>	<p>Wat bedreigt ons? Wat gebeurt er om ons heen waar we alert op moeten zijn?</p> <p>Het huidige discours in Nederland met een sterke focus op resultaten op taal en rekenen laat minder ruimte voor de bredere mensontwikkeling. Maatschappelijke ontwikkelingen als toenemende individualisering, polarisering, armoede en ongelijkheid vragen juist om een school als veilige plek waarin het samen-leven geleerd wordt. Daarin helpt het niet mee dat vrijescholen in Nederland geen afspiegeling van de maatschappij zijn, zowel in leerling- als leerkrachtpopulatie; we bevinden ons vaak in een 'bubbel'.</p> <p>Digitalisering van de samenleving maakt dat kinderen zich anders ontwikkelen, waarbij ze minder bewegen, minder persoonlijke sociale contacten hebben en hun motoriek en creativiteit anders ontwikkelen. Ook in het Nederlandse onderwijs is digitalisering de norm geworden; dit vraagt alertheid, o.a. bij de aanschaf van lesmethoden.</p> <p>De naam Vrijeschool zet een deel van de ouderpopulatie op het verkeerde been: het beeld is dat we een vrije opvoeding voorstaan waarbij alles kan en mag.</p>

	<p>Daarnaast gaat een deel van de geïnteresseerde ouders af op de populariteit zonder kennis te hebben van de pedagogische uitgangspunten en de dagelijkse onderwijspraktijk.</p> <p>Het proces van (ver)nieuwbouw van de school vraagt tijd en aandacht van leerlingen, leerkrachten, ouders en de school(gemeenschap). Dit mag niet ten koste gaan van de ontwikkeling van kinderen en het bieden van goed onderwijs.</p> <p>Het landelijke lerarentekort bedreigt de kwaliteit van onderwijs en het recht op onderwijs voor ieder kind.</p> <p>De Rijksfinanciering die wij ontvangen is structureel te weinig om het rijke aanbod aan onderwijs te kunnen verzorgen.</p>
--	--

6. Ambities en hoofdlijnen meerjarenplanning

Uit de missie, visie (H3) en analyse van de huidige stand van zaken (H5) komende de volgende ambities, doelen en acties naar voren. De indeling in de vier ambities sluit aan bij het [koersplan](#) van Ithaka. Deze ambities hebben we vertaald in doelen per schooljaar, lopend van 2023-2027.

6.1 Ambities, doelen en acties

Ambitie 1 Ontwikkelcultuur	<p>Wij vormen een professionele leergemeenschap waarin wij elkaar versterken en aanvullen. Samen zijn we in ontwikkeling en blijven we leren. Al ons handelen is gericht op het bevorderen van de ontwikkeling van ieder kind. We staan open voor nieuwe inzichten, hebben aandacht voor het welbevinden van de mens en het team en voeren gezamenlijke besluiten daadwerkelijk uit.</p>
Doelen <i>Wat zie ik in juli 2027?</i>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Het initiatief voor onderwijsontwikkeling komt vanuit het team van leerkrachten, onderwijsassistenten, RT-er, MHB-er, IB-er en directie. 2. Medewerkers ontwikkelen en professionaliseren zich continu, gebaseerd op eigen ontwikkelwensen én bijdragend aan de koers van de school. 3. Medewerkers spreken op groei gerichte taal, voeren dialoog op inhoud en geven procesgerichte feedback. 4. De Handelingsgericht Werken (HGW)-cyclus van waarnemen, begrijpen, plannen en realiseren passen we toe op alle processen in de school. 5. We maken gebruik van elkaars kwaliteiten, samen dragen we de school. 6. Antroposofie en wetenschap zijn waarneembaar in de onderwijspraktijk. 7. Wat we afspreken voeren we uit. We zeggen wat we doen, we doen wat we zeggen.
Acties <i>Wat doen we tot juli 2027?</i>	<p>Het initiatief voor onderwijsontwikkeling komt vanuit het team van leerkrachten en ondersteunend personeel.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. We richten actieve werkgroepen voor vakgebieden op, waarbij helderheid is op verantwoordelijkheden en mandaat. 2. We beleggen coördinerende taken t.b.v. onderwijsontwikkeling helder en zorgen voor goede overdraagbaarheid. 3. We richten de PV's en studiedagen zoveel mogelijk in op onderwijsinhoud. <p>Medewerkers ontwikkelen en professionaliseren zich continu, gebaseerd op persoonlijke ontwikkelwensen én bijdragend aan de koers van de school</p> <ol style="list-style-type: none"> 4. We richten de gesprekscyclus in op persoonlijke en professionele ontwikkeling. 5. We stimuleren eigen initiatief tot scholing en professionalisering, o.a. via de Ithaka Academie. 6. We actualiseren de medewerkersbibliotheek. 7. We maken andere bronnen voor ontwikkeling, zoals Veel Goeds, toegankelijk en stimuleren het gebruik ervan. 8. We stimuleren en faciliteren kennisoverdracht en samenwerking van docenten onderling, o.a. door bij elkaar te kijken in de klas en intervisie. <p>Medewerkers spreken op groei gerichte taal, voeren een dialoog op inhoud en geven procesgerichte feedback</p>

	<p>9. We (her)introduceren het denken en handelen vanuit de drieslag Inhoud - Proces – Relatie.</p> <p>10. We introduceren de principes van Deep Democracy, als basis voor een gezonde dialoog en gedragen besluitvorming waarin de wijsheid van de minderheid meetelt.</p> <p>11. We omarmen het experiment en behouden alleen dat wat we al (jarenlang) doen indien we er hernieuwd en bewust voor kiezen vanuit een pedagogische en didactische onderbouwing.</p> <p>12. We leren om ons open en kwetsbaar op te stellen, vertrouwen als basis te hebben en om de moed te hebben om fouten te maken en ervan te leren.</p> <p>De HGW-cyclus van waarnemen, begrijpen, plannen en realiseren passen we toe op alle processen in de school</p> <p>13. We gaan door op de ingezette HGW-werkwijze en stimuleren het denken en handelen volgens HGW-principes op alle vlakken van de schoolorganisatie. We voegen dit in als vaste werkwijze in onze kwaliteitscyclus.</p> <p>We maken gebruik van elkaars kwaliteiten, samen dragen we de school</p> <p>14. Tijdens studiedagen en teamvergaderingen bevorderen we het gesprek over het zien en inzetten van elkaars kwaliteiten.</p> <p>15. We denken actief mee met elkaar, o.a. door klassenbesprekingen en intervisie.</p> <p>16. We spreken namens de school en zijn ons bewust van onze gezamenlijke verantwoordelijkheid.</p> <p>Wetenschap en antroposofie (i.c. menskunde) zijn waarneembaar in de onderwijspraktijk</p> <p>17. We laten ons inspireren door inzichten vanuit de menskunde en de antroposofie in het algemeen. We besteden hier actief aandacht aan tijdens studiemomenten.</p> <p>18. We maken actief gebruik van de inzichten uit de Ithaka Werkplaats Onderwijsonderzoek.</p> <p>19. In de vernieuwing van ons onderwijs kiezen we bewust voor die wetenschappelijke inzichten, die samengaan met onze vrijeschoolse onderwijsdoelen.</p> <p>Wat we afspreken voeren we uit. We zeggen wat we doen, we doen wat we zeggen.</p> <p>20. We werken aan ‘zeggen wat we doen, en doen wat we zeggen’ door dit bij onszelf en elkaar te stimuleren.</p> <p>21. Besluiten worden in de PV of op studiedagen genomen. Deze leggen we vast, voeren we uit en evalueren we.</p>
<p>Ambitie 2 Wereldgericht</p>	<p>In ontmoeting met de ander ontplooiën kinderen hun unieke mens-zijn en leren zij zich te verbinden met zichzelf, met de ander en met hun omgeving, opdat zij vanuit hun eigenheid een bijdrage kunnen leveren aan de wereld.</p> <p>Als schoolgemeenschap van leerkrachten en ouders staan we om de kinderen heen en leven we voor. Dit doen we vanuit een open en lerende houding, met respect voor en in dialoog met elkaar.</p>

	We hebben oog voor de ander en onze omgeving en dragen zorg voor onszelf, elkaar en de wereld om ons heen.
Doelen <i>Wat zie ik in juli 2027?</i>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Van alle ouders en leerkrachten ervaart 90% een gezonde, constructieve pedagogische driehoek. Samen met de overige 10 % werken we actief aan verbetering. 2. Er is een open, positieve, verbindende cultuur en gemeenschapszin in de schoolgemeenschap, gebaseerd op vertrouwen en wederzijds respect. Onze school is toegankelijk en aantrekkelijk voor een diverse populatie (leerlingen en medewerkers). 3. We communiceren proactief en duidelijk naar ouders van huidige en toekomstige leerlingen over waar we voor staan, wat we doen en wat we verwachten, we stralen eenheid en duidelijkheid uit op alle vlakken van de schoolorganisatie. 4. Onze visie op digitale geletterdheid, omgang met sociale media en een wereld waarin kunstmatige intelligentie een steeds grotere rol speelt, is zichtbaar in ons onderwijs en in onze schoolorganisatie. 5. Onze visie op (wereld)burgerschap is zichtbaar in ons onderwijs en in onze omgang met onze nabije omgeving en de wereld om ons heen. 6. Onze visie op onderwijs in seksuele ontwikkeling en gezondheid is zichtbaar in onze lespraktijk. 7. Onze visie op duurzaamheid, de aarde en de natuur komt terug in ons onderwijs en manier waarop we met ons gebouw en onze omgeving omgaan.
Acties <i>Wat doen we tot juli 2027?</i>	<p>Van alle ouders en leerkrachten ervaart 90% een gezonde, constructieve pedagogische driehoek. Samen met de overige 10% werken we actief aan verbetering.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. We stimuleren open, proactieve, respectvolle en constructieve communicatie tussen ouders en school, waarbij eenieder de 'volwassen positie' inneemt. 2. Bij een 'niet-constructieve pedagogische driehoek' ondernemen we actie om de situatie, in het belang van de leerling én de gehele school, te verbeteren. Het veiligheidsbeleid is hierbij leidend. <p>Er is een positieve, verbindende cultuur en gemeenschapszin in de schoolgemeenschap, gebaseerd op vertrouwen en wederzijds respect. Onze school is toegankelijk en aantrekkelijk voor een diverse populatie (leerlingen en medewerkers).</p> <ol style="list-style-type: none"> 3. We vragen ouders om mee te denken in de schoolontwikkeling, waarbij de uitvoering van het schoolplan leidend is en de school eindverantwoordelijkheid heeft. 4. We betrekken ouders actief bij vieringen en schoolse uitjes. 5. We onderzoeken de vertelstof en vieringen op brede toegankelijkheid en herkenbaarheid voor een diverse populatie (leerlingen en medewerkers). 6. Ouders die onbekend zijn met het vrijeschoolonderwijs informeren we proactief over de achtergronden van het vrijeschoolonderwijs en de gang van zaken op onze school. <p>We communiceren proactief en duidelijk naar ouders van huidige en toekomstige leerlingen over waar we voor staan, wat we doen en wat we</p>

	<p>verwachten, we stralen eenheid en duidelijkheid uit op alle vlakken van de schoolorganisatie.</p> <p>7. We spannen ons in om onze communicatie tijdig, regelmatig, eenduidig en helder te laten zijn. Ouders zijn zelf verantwoordelijk voor het lezen van verstuurd berichten.</p> <p>8. Nieuwe ouders ontvangen heldere informatie over het hoe, wat en waarom van onze school.</p> <p>Onze visie op digitale geletterdheid, omgang met sociale media en een wereld waarin kunstmatige intelligentie een steeds grotere rol speelt, is zichtbaar in ons onderwijs en in onze schoolorganisatie.</p> <p>9. We vormen onze visie op ICT in het onderwijs, en onderwijs in ICT.</p> <p>10. We ontwikkelen de leerlijn ‘Digitaal Wijs’, voortkomend uit de landelijke projectgroep van vrijescholen.</p> <p>11. We vernieuwen de ICT-lessen doorlopend, vanwege de snelle veranderingen op dat vlak.</p> <p>Onze visie op (wereld)burgerschap is zichtbaar in ons onderwijs en in onze omgang met onze nabije omgeving en de wereld om ons heen.</p> <p>12. We vertalen de vereisten vanuit het burgerschapsonderwijs naar een eigen leerlijn o.h.g.v. ‘Mens en Wereld’.</p> <p>13. We onderzoeken in hoeverre en op welke manier ‘de buurt’ en andere organisaties gebruik kunnen maken van ons nieuwe schoolgebouw.</p> <p>14. We maken onszelf zichtbaarder en stellen onszelf meer open voor de buurt waar we gevestigd zijn, we dragen mede zorg voor een leefbare wijk.</p> <p>Onze visie op onderwijs in seksuele ontwikkeling en gezondheid is zichtbaar in onze lespraktijk.</p> <p>15. We vormen een visie op onderwijs in seksuele ontwikkeling, passend bij de vrijeschool en passend bij de ontwikkelingsfase van de kinderen.</p> <p>16. We verzorgen, in samenspraak met experts, een lesprogramma o.h.g.v. seksuele ontwikkeling, gezondheid en relaties, rekening houdend met ons onderwijs en de ontwikkelingsfase van de kinderen.</p> <p>Onze visie op duurzaamheid, de aarde en de natuur komt terug in ons onderwijs en manier waarop we met ons gebouw en onze omgeving omgaan.</p> <p>17. Waar mogelijk verzorgen we buitenonderwijs, gebruikmakend van ruimte en natuurlijke materialen.</p> <p>18. We betrekken kinderen op speelse wijze bij het verzorgen van ons groene schoolterrein.</p> <p>19. We vormen onze visie op het betrekken van kinderen bij duurzaamheidsvraagstukken, klimaatverandering, afname van biodiversiteit en omgang met materialen (afval, hergebruik).</p> <p>20. In onze bedrijfsvoering maken we nog bewustere keuzes in het (her)gebruik van materialen en de omgang met afval.</p> <p>21. In het vernieuwbouwproces maken we zo duurzaam mogelijke keuzes, passend binnen de beschikbare middelen.</p>
<p>Ambitie 3 <i>Goed vrijeschool-onderwijs</i></p>	<p>Geïnspireerd door het antroposofisch mensbeeld verzorgen wij betekenisvol en kwalitatief hoogstaand vrijeschoolonderwijs waarin leren-voor-het-leven centraal staat. Hierbij maken we gebruik van het vrijeschool-leerplan. Wij bieden kinderen de ruimte, de veiligheid, de begeleiding en de inspiratie om</p>

	<p>zich volwaardig te ontwikkelen op fysiek, emotioneel, sociaal, kunstzinnig en cognitief vlak.</p> <p>De leerkracht leidt de klas als sociale groep, begeleidt de ontwikkeling van ieder kind en sluit aan bij verschillen, binnen de mogelijkheden die het passend onderwijs en de beschikbare middelen bieden. Vanuit ritme, structuur en levend onderwijs stimuleren en inspireren we kinderen hun talenten en interesses te ontdekken en hun wilsontwikkeling te bevorderen. We wakkeren de intrinsieke motivatie aan om samen te leren en daadkrachtig te creëren. Door ons onderwijs leggen we een basis voor het mogen zijn van jezelf en het respecteren van de ander.</p>
<p>Doelen <i>Wat zie ik in juli 2027?</i></p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Onze visie op de sociaal-emotionele ontwikkeling van kinderen, een gezonde groepsdynamiek en veiligheid als basis voor leren en leven is waarneembaar in de praktijk en dragen we uit in de gehele school. Vanuit een veilige basis leren we kinderen om met zichzelf, de ander en de wereld om hen heen om te gaan, passend bij hun leeftijdsfase. 2. Het voldoen aan de basiskwaliteit volgens de inspectienormen is vanzelfsprekend en duurzaam verankerd in onze werkwijze. De kwaliteitscultuur ondersteunt het behouden van de basiskwaliteit. 3. Het Ithaka Kwaliteitskader, waarbij de vrijeschoolse leerlijnen zijn samengegaan met de vereisten van de basiskwaliteit, is leidend in de ontwikkeling van ons onderwijs. 4. We werken vanuit een vernieuwde visie op periodeonderwijs. 5. We werken vanuit leerlijnen voor kunstzinnig en muzikaal onderwijs. 6. We hebben een visie en een onderbouwde praktijk ontwikkeld op 'leren leren', het vergroten van eigenaarschap en het stimuleren van executieve functies. 7. We spreken hoge verwachtingen uit en stimuleren kinderen om zich te ontwikkelen op alle vlakken van het onderwijsaanbod en mens-zijn.
<p>Acties <i>Wat doen we tot juli 2027?</i></p>	<p>Onze visie op de sociaal-emotionele ontwikkeling van kinderen, een gezonde groepsdynamiek en veiligheid als basis voor leren en leven is waarneembaar in de praktijk en dragen we uit in de gehele school. Vanuit een veilige basis leren we kinderen om met zichzelf, de ander en de wereld om hen heen om te gaan, passend bij hun leeftijdsfase.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. We maken de keuze voor een sociaal-emotionele training, gericht op het bevorderen van veiligheid, welbevinden en een gezonde groepsdynamiek. 2. De uitkomsten van ons jaarlijkse veiligheidsonderzoek vertalen we in concrete actie (volgens de HGW-cyclus). 3. We herzien ons veiligheidsbeleid en brengen losse delen samen tot een geïntegreerd, logisch en navolgbaar geheel. <p>Het voldoen aan de basiskwaliteit volgens de inspectienormen is vanzelfsprekend en duurzaam verankerd in onze werkwijze. De kwaliteitscultuur ondersteunt het behouden van de basiskwaliteit</p> <ol style="list-style-type: none"> 4. Klassenanalyses (2x p.j.) en klassenbesprekingen (3x p.j.) geven zicht op de kwaliteit van het onderwijs, we hanteren hierbij de HGW-cyclus. 5. Scholing en coaching zetten we gericht in. 6. Studiemomenten (PV's, studiedagen) besteden we o.a. aan het verankeren van de basiskwaliteit. 7. We zoeken proactief de externe blik op, o.a. door het inzetten van een Interne Audit.

8. In de Jaarplannen benoemen we de ontwikkelpunten die nodig zijn om de basiskwaliteit op orde te hebben.
9. We stellen (een) nieuwe rekenspecialist(en) aan en maken afspraken over rollen, taken, verantwoordelijkheden en mandaat.
10. We ontwikkelen kennis, visie en vaardigheden op vrijeschools taalonderwijs.
11. We stellen (een) nieuwe taalspecialist(en) aan en maken afspraken over rollen, taken, verantwoordelijkheden en mandaat.
12. Differentiatie in de klas en gerichte inzet van leerlingbegeleiding ontwikkelen we door.

Het Ithaka Kwaliteitskader, waarbij de vrijeschoolse leerlijnen zijn samengegaan met de vereisten van de basiskwaliteit, is leidend in de ontwikkeling van ons onderwijs

13. We zorgen dat het Kwaliteitskader, naast de Kijkwijzer, bekend is bij leerkrachten en een leidraad biedt in het ontwikkelen van onderwijs.
14. We maken tijd voor studie en verdieping, gericht op menskunde, ontwikkelingsfasen en groepsdynamiek als basis voor gezond onderwijs.

We werken vanuit een vernieuwde visie op periodeonderwijs

15. We dragen bij aan de projectgroep Periodeonderwijs, waarin een Ithaka-visie op periodeonderwijs wordt ontwikkeld.
16. We passen deze visie toe op onze eigen onderwijspraktijk en borgen deze in een kwaliteitskaart.

We werken vanuit vernieuwde leerlijnen voor kunstzinnig en muzikaal onderwijs

17. We vernieuwen onze visie op kunstzinnig onderwijs, zowel als onderdeel van het (periode)onderwijs in de klassen als de vaklessen, mede geïnspireerd door en/of gebaseerd op de leerlijn die door de BVS ontwikkeld zal worden. We ontwikkelen een leerlijn kunstzinnig onderwijs en passen deze in ons jaar-, week- en dagritme in en we maken afspraken over wie waarvoor verantwoordelijk is en borgen de leerlijn in kwaliteitskaarten.
18. We vernieuwen onze visie op muziekonderwijs en muziek in de school (ook buiten onderwijstijden). We ontwikkelen een leerlijn muzikaal onderwijs, we passen deze in ons jaar-, week- en dagritme in, we maken afspraken over wie waarvoor verantwoordelijk is en borgen de leerlijn in een kwaliteitskaart.

We hebben een visie en een onderbouwde lespraktijk ontwikkeld op 'leren leren', het vergroten van eigenaarschap en het stimuleren van executieve functies

19. We ontwikkelen kennis en visie op 'leren leren', passend bij de leeftijdsfasen, passen dit toe in de lespraktijk en borgen dit in een kwaliteitskaart.

We spreken hoge verwachtingen uit en stimuleren kinderen om zich te ontwikkelen op alle vlakken van het onderwijsaanbod en mens-zijn

20. We kijken met een holistische blik naar de ontwikkeling van ieder kind en stimuleren de ontwikkeling op meerdere vlakken en wezensdelen.

Ambitie 4 Een vitaal fundament	<p>We vormen met elkaar een gezonde, betrouwbare, stabiele en plezierige schoolorganisatie. We hebben aandacht voor het welbevinden van de mens en het team.</p> <p>Ons toekomstige schoolgebouw draagt bij aan het welbevinden en de ontwikkeling van leerlingen en medewerkers.</p>
Doelen <i>Wat zie ik in juli 2027?</i>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Er is een stabiel team van gekwalificeerd personeel 2. Rollen, verantwoordelijkheden, taken, kaders, verwachtingen en werkwijzen zijn helder en vindbaar (ook voor invallers), werkprocessen zijn efficiënt en effectief. 3. Medewerkers, in het bijzonder startende collega's, ervaren goede begeleiding en ondersteuning. 4. Het leerlingaantal biedt de balans tussen een gezond leerlingaantal in de klas en een gezonde financiële basis. 5. De financiën zijn <i>in control</i> en we zoeken actief naar subsidies en andere vormen van financiering, die ten goede komen aan de onderwijskwaliteit en de ontwikkeling van kinderen. 6. We hebben een vernieuwd schoolgebouw waar we ons thuis voelen, en dat ons uitdaagt tot ontdekken, leren en ontwikkelen. 7. We hebben een bewuste en gedragen keuze gemaakt voor de schooltijden en voor het systeem van de werktijdfactoren.
Acties <i>Wat doen we tot juli 2027?</i>	<p>Er is een stabiel team van gekwalificeerd personeel</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. We spannen ons in om samen een stabiel, veilig, plezierig en betrouwbaar team te vormen en dragen hier allen actief aan bij. 2. We waarderen en vieren wat goed gaat, werkplezier is een belangrijke pijler 3. We werven actief, het jaar door, en sluiten aan bij en dragen bij aan de wervingsactiviteiten vanuit Ithaka. <p>Rollen, verantwoordelijkheden, taken, kaders, verwachtingen en werkwijzen zijn helder en vindbaar (ook voor invallers), werkprocessen zijn efficiënt en effectief</p> <ol style="list-style-type: none"> 4. Van uitvoerende, coördinerende en specialistische rollen maken we taken, verantwoordelijkheden, doelstellingen en mandaat helder. 5. We zetten de laatste stappen richting een eenduidige manier van werken en eenvoudig vindbare informatie. <p>Medewerkers, in het bijzonder startende collega's, ervaren goede begeleiding en ondersteuning</p> <ol style="list-style-type: none"> 6. Naast de al ingezette mogelijkheden vanuit de Ithaka Academie en coaching koppelen we buddy's aan startende leerkrachten. 7. We maken informatie voor nieuwe leerkrachten beter beschikbaar. 8. Tijdens ontwikkelgesprekken komt de scholings- en ondersteuningsbehoefte van leerkrachten aan bod. <p>Het leerlingaantal biedt de balans tussen een gezond leerlingaantal in de klas en een gezonde financiële basis</p> <ol style="list-style-type: none"> 9. We werken continu aan een stabiele instroom van leerlingen. <p>De financiën zijn <i>in control</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 10. We zoeken actief naar subsidies en andere vormen van financiering, die ten goede komen aan de onderwijskwaliteit en de ontwikkeling van kinderen. 11. We houden ons strikt aan de schoolbegroting.

We hebben een vernieuwd schoolgebouw waar we ons thuis voelen, dat ons uitdaagt tot ontdekken, leren en ontwikkelen en dat ons de mogelijkheid biedt te doen wat we belangrijk vinden

21. We stellen een duidelijk projectplan op.
22. We nodigen belanghebbenden uit om mee te denken en mee te doen.
23. We vormen – met alle aangedragen gezichtspunten - een visie op de functie van het ons schoolgebouw en op wat het vernieuwde schoolgebouw de leerlingen, de medewerkers, de huurders, de ouders en de buurt ons zal bieden.
24. Tijdens het vernieuwbouwproces blijft onze aandacht gericht op de instandhouding van de onderwijskwaliteit.

We hebben een bewuste en gedragen keuze gemaakt voor de schooltijden en voor het systeem van de werktijdfactoren.

25. We onderzoeken nut en noodzaak tot het eventueel veranderen van het systeem van werktijdfactoren.
26. We onderzoeken nut en noodzaak tot het eventueel veranderen van de schooltijden en betrekken hierbij de ouders van de school.

6.2 Doelen en acties per schooljaar

Onderstaand hebben we de acties per schooljaar uitgeschreven. Niet alle acties die hiervoor genoemd zijn, worden hier genoemd. De acties die doorlopend aandacht vragen, zoals het in balans houden van het leerlingaantal, noemen we hier bijvoorbeeld niet. Het betreft alleen acties die een projectmatig karakter hebben: we starten iets op, wat we daarna doordragen de jaren daarna.

Bewust kiezen we ervoor om de laatste twee jaar nog niet vol te plannen. In de Jaarplannen nemen we de acties per schooljaar op, afhankelijk van wat er dan speelt en hoe de verbouwing zich ontwikkelt. Het Schoolplan 2023-2027 blijft leidend bij het opstellen van de jaarplannen.

2023-2024	2024-2025	2025-2026	2026-2027
Ontwikkelcultuur			
Kwaliteitscultuur verankeren	Kwaliteitscultuur verankeren		
	Actualiseren medewerkersbibliotheek (fysiek en digitaal)		
Wereldgericht			
Burgerschapsonderwijs vormgeven, voldoen aan wettelijke eisen	Leerlijn 'Mens en Wereld' ontwikkelen (vervolg op Burgerschap 23-24)	Vertelstof en vieringen onderzoeken op toegankelijkheid en herkenbaarheid voor een diverse populatie	
Schoolgids en website vernieuwen; aantrekkelijker en toegankelijker	Visie vormen op ICT in het onderwijs en onderwijs in ICT	Leerlijn 'Digitaal Wijs' ontwikkelen	
Buurt en maatschappelijke organisaties betrekken bij vernieuwbouwproces.	Visie vormen op betrekken van kinderen bij duurzaamheid en omgang met materialen		
Actief contact zoeken met 'de buurt' en bijdragen aan een leefbare wijk	Lesprogramma o.h.g.v. seksuele ontwikkeling (laten) ontwerpen		
Duurzamere keuzes maken voor de vernieuwbouw			
Tijdige en heldere communicatie			
Goed vrijeschoolonderwijs			
Voldoen aan de basiskwaliteit	Leerlijn Muziekonderwijs ontwikkelen	Vernieuwing Periodeonderwijs implementeren, afstemming op kunstvakken	
Veiligheidsbeleid herzien	Bijdragen aan Ithaka-projectgroep Periodeonderwijs	Visie en lespraktijk op 'leren leren' en eigenaarschap	
Pedagogische visie op veiligheid en sociaal-emotionele ontwikkeling ontwikkelen, bewuste keuze voor training maken	Leerlijn Kunstzinnig onderwijs ontwikkelen		

Interne Audit			
Nieuwe rekenspecialist: verantwoordelijkheid en mandaat helder			
Ontwikkelen kennis, visie, vaardigheden taalonderwijs			
Nieuwe taalspecialist(en): verantwoordelijkheid en mandaat helder			
Verbetering differentiatie en gerichte inzet leerlingbegeleiding			
Tijd vrijmaken voor studie en verdieping, o.a. menskunde, ontwikkelingsfasen	Tijd vrijmaken voor studie en verdieping, o.a. menskunde, ontwikkelingsfasen	Tijd vrijmaken voor studie en verdieping, o.a. menskunde, ontwikkelingsfasen	Tijd vrijmaken voor studie en verdieping, o.a. menskunde, ontwikkelingsfasen
Een vitaal fundament			
Breed gedragen opdracht geven tot vernieuwbouw van het schoolgebouw		Vernieuwbouwproces; tijdelijke huisvesting	Inhuizen in het vernieuwde schoolgebouw
Taakbeleid: doelen, verantwoordelijkheden, mandaat helder			
Eenduidige werkprocessen en eenvoudig vindbare informatie			
Onderzoeken aanpassen werktijdfactoren	Onderzoeken aanpassen schooltijden, o.a. consultatie ouders		

Overzicht van documenten

Gerelateerde documenten school: route medezeggenschap (MR)

- [Koersplan Ithaka](#)
- Jaarplan 2023-2024 (publieksversie zie www.rsteinerschool.nl, volledige versie op te vragen bij directie)
- Schoolgids 2023-2024 (zie www.rsteinerschool.nl).

Overige documenten:

- Schoolondersteuningsprofiel (zie www.rsteinerschool.nl)
- Veiligheidsplan (zie www.rsteinerschool.nl)
- Protocol gescheiden ouders (zie www.rsteinerschool.nl)
- Protocol grensoverschrijdend gedrag (zie www.rsteinerschool.nl)
- Social Media Protocol (zie www.rsteinerschool.nl)
- Klachtenregeling (zie www.rsteinerschool.nl)